

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Datum 2024-12-17
SMHI Dnr 2024/2093/5.4.1
Er referens Fö2024/01550

fo.remissvar@regeringskansliet.se
kopia: alfred.pucek@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64)

SMHI har tagit del av rubricerad remiss och har följande synpunkter.

SMHI anser att utredningen behandlar ett mycket angeläget ämne.

Allmänna synpunkter:

- Av CER-direktivet framgår vilka sektorer som omfattas av lagen. Bland dessa finns offentlig förvaltning. Enligt direktivet ska fyra kriterier vara uppfyllda för att myndigheter ska omfattas. Det fjärde kriteriet handlar om att verksamheten ska ha befogenhet att rikta administrativa eller reglerade beslut till fysiska eller juridiska personer som påverkar deras rättigheter när det gäller gränsöverskridande rörlighet för personer, varor, tjänster eller kapital. Utredningen föreslår enligt s 119-120 att Sverige ska göra en bredare tolkning vad gäller det fjärde kriteriet än vad som anges i direktivet genom att inkludera samtliga myndigheter (med vissa undantag). SMHI vill belysa att detta kan leda till följande utmaningar:
 - Fler myndigheter omfattas av lagstiftningen, något som medför ökat behov av resurser för administration vilket riskerar att viktig verksamhet och övrigt beredskapsarbete prioriteras ned. Även tillsynsverksamheten blir mer omfattande.
 - Det kan uppstå otydligheter vilka samhällsviktiga tjänster som omfattas av lagstiftningen. Av direktivets kriterium ovan kan det tolkas som att det är myndighetsutövning som innefattar reglerade beslut till fysiska eller juridiska personer som menas. Det är då osäkert vilka tjänster som ska omfattas i myndigheter som saknar denna myndighetsutövning.
 - Det kan mellan länder uppstå obalans för myndigheter med liknande funktion. För SMHI så är samarbeten med institut i andra länder en

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgseskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

viktig och självklar del, även gällande produktion. Om grannländers institut inte omfattas, men SMHI gör det, kan problem uppstå i dialog och kravställning. Om en svensk myndighet dessutom samarbetar kring underlag med sex eller fler medlemsstater skulle detta kunna leda till att det räknas som tjänst av särskild europeisk betydelse, medan andra institut inte omfattas.

SMHI anser att andra åtgärder bör övervägas för att stärka motståndskraften i statliga myndigheter än att införa kraven från CER-direktivet brett. Det kan till exempel handla om utveckling av beredskapsförordningen tillsammans med utveckling av risk- och sårbarhetsanalyser eller att regeringen ställer fler krav genom instruktioner och regleringsbrev.

- Det framgår inte tydligt i underlaget i vilket skede, på vilken grund och av vem beslut fattas kring vilka samhällsviktiga tjänster enligt den nya lagen, som en myndighet ska ansvara för. Denna avgränsning är avgörande för att fastställa vilka åtgärder som behöver vidtas och vilka delar av organisationen som ska omfattas av utökade bakgrundskontroller.

Specifika synpunkter:

- Angående nationell riskbedömning s 135: Av utredningen framgår det att ”den som står under tillsyn ska på begäran tillhandahålla tillsynsmyndigheten den information som behövs för den nationella riskbedömningen” Om det anses viktigt att inkludera verksamhetsutövers riskbedömningar i den nationella riskbedömningen, bör detta rimligen baseras på de risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) som redan genomförs och rapporteras enligt författningsstyrda intervall. Dessa analyser bör innehålla den nödvändiga informationen om risker, vilket MSB därefter kan sammanställa på ett effektivt sätt.
- Angående kap 8, riskbedömning (s 175-188). Utredningen föreslår att en verksamhetsutövare ska göra en riskbedömning som redogör för ”alla relevanta risker som skulle kunna leda till en incident”. Utifrån denna riskbedömning ska tekniska, säkerhetsmässiga och/eller organisatoriska åtgärder vidtas för att säkerställa motståndskraft i en verksamhet. Allriskperspektivet ska enligt utredningen ligga som grund för riskbedömningarna, vilket betyder att riskbedömningen ska ha en så bred ansats som möjligt i att identifiera risker som ska inkluderas i bedömningen. En mycket bred ansats kan leda till att för många saker prioriteras och att inte resurser och åtgärder satsas där de gör mest nytta för helheten. I de fall analyser inte genomförs på ett tillräckligt genomarbetat sätt, på grund av den breda ansatsen, kan det medföra brister i förståelse varvid åtgärder kan komma att riktas fel. Sannolikt kommer det vara helt nödvändigt med styrning genom föreskrifter för dessa bedömningar.
- Arbetet med riskbedömning utifrån CER bör inte vara en särskild riskbedömning som ska göras parallellt med en verksamhetsutövers övriga riskbedömningar, utan detta arbete bör utgöra en del av de risk- och sårbarhetsanalyser och risk- och sårbarhetsbedömningar som redan idag upprättas. I en riskbedömning bör det också påtalas svårigheten att bedöma framtida risker. Detta är nödvändigt för att bygga hållbar förmåga. En riskbedömning kan inte enbart vara kortsiktig och ha fokus på risker som är ”här och nu”. En framåtspanande ansats behöver tillföras, exempelvis kopplat till klimatförändringen. Dessa mer långsiktiga riskbedömningar görs dock utifrån en högre osäkerhet, vilket försvårar ytterligare. Det kan finnas vinning

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgseskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

- i att styra arbetet ytterligare genom föreskrifter för att säkerställa att de åtgärder som vidtas även är långsiktigt hållbara.
- Förslaget att värdera riskerna minst vart fjärde år, eller när det bedöms nödvändigt anger en borte gräns och tar höjd för att aktualisering kan behövas innan. Många gånger kan dock en borte gräns bli det normerande, och med tanke på en snabb utveckling och föränderlig hotbild, kan det finnas behov av att sådan aktualisering genomförs oftare än vart fjärde år. Ett sätt är att inkludera CER-perspektivet och riskbedömningen i risk- och sårbarhetsanalyser. Det kommer att förenkla arbetet hos verksamhetsutövare som då inte behöver förhålla sig till flera och/eller olika riskbedömningar som tar höjd för ungefär samma sak.
 - Beträffande incidenthantering så är det tydligt vad utredningen kommer ge för påverkan på verksamheten. SMHI stödjer förslaget att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska ta emot incidentrapporter enligt CER-direktivet. Samt att MSB får meddela föreskrifter om vad som utgör en betydande störning och om incidentrapporteringen.
 - Åtgärder för motståndskraft ska enligt direktivet inkludera åtgärder som är nödvändiga för att bl.a. förhindra incidenter från att uppstå, med vederbörlig hänsyn till åtgärder för katastrofriskreducering och klimatanpassning. I utredningens förslag till lagtext har skrivningen ”med vederbörlig hänsyn till åtgärder för katastrofriskreducering och klimatanpassning” lagts endast som författningskommentarer. Detta kommenteras inte heller någon annanstans i utredningen. Eftersom både den Nationella säkerhetsstrategin (Skr. 2023/24:163) och den Nationella strategin och regeringens handlingsplan för klimatanpassning (Skr. 2023/24:97) framhåller att regeringen avser att integrera ett klimatanpassningsperspektiv i arbetet med krisberedskap samt stärka och samordna insatser för klimatanpassning och katastrofriskreducering på både nationell och internationell nivå, bör utredningen utveckla sitt resonemang kring dessa aspekter. Annars riskeras att perspektivet inte beaktas.
 - När det gäller bakgrundskontroller är utredningens förslag rimliga och väl avvägda. Det kommer dock bli svårt för en verksamhetsutövare att bedöma lämpligheten hos en individ och hitta rätt nivå i sina bedömningar. Här behövs nationella vägledningar och erfarenhetsutbyte mellan myndigheterna.

Vid frågor angående yttrandet, kontakta Carl Granström, carl.granstrom@smhi.se.

Generaldirektör Håkan Wirtén har beslutat i detta ärende efter föredragning av Carl Granström. I beredningen har även säkerhetschef Elin Fridahl deltagit. Avdelningschef Bodil Aarhus Andrae har deltagit vid den slutliga handläggningen.

För SMHI

Håkan Wirtén
Generaldirektör

Carl Granström
Verksamhetsansvarig beredskap

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgseskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda